

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

Inleiding openbaarheidsparagraaf Wet open overheid

De Woo (Wet open overheid) is op 1 mei 2022 in werking getreden als opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). De Woo stelt drie belangrijke verplichtingen voor de overheid, namelijk een actieve openbaarmakingsplicht, een passieve openbaarmakingsplicht en een informatiehuishoudingsplicht. Het doel van de Woo is het bevorderen van openbaarheid en transparantie: overheidsorganisaties moeten, uit zichzelf of als iemand daarom vraagt, informatie openbaar maken over wat zij doen en waarom. Op die manier is het voor iedereen mogelijk om de overheid te controleren. Openbaarheid van overheidsinformatie is belangrijk voor de democratie en het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid.

Gedurende 2025 is binnen EHZM gestuurd op de correcte afdoening van Woo-verzoeken. Tevens is er van start gegaan met het omvangrijke project voor de implementatie van de Woo om naast de passieve ook de actieve openbaarmaking op orde te krijgen.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking

De passieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties informatie openbaar moeten maken als iemand daarom vraagt. Concreet betekent dit dat het voor iedereen mogelijk is om een bestuursorgaan te verzoeken om publieke informatie voor eenieder openbaar te maken. Deze mogelijkheid bestond ook onder de Wet openbaarheid van bestuur.

In 2022 is software aangeschaft voor het anonimiseren en redigeren ('lakken') van documenten. In 2024 heeft een update plaatsgevonden naar een nieuwe versie van deze software. Het anonimiseren en redigeren van documenten is een noodzakelijke stap in het proces van passieve openbaarmaking, en de update naar de nieuwe versie van de software maakt verbeteringen van dit proces mogelijk.

In 2023 is de functie van een Woo-coördinator gecreëerd om verbeteringen door te voeren in de coördinatie op en ondersteuning bij het passieve openbaarmakingsproces. In maart 2024 is de geworven kandidaat in dienst getreden bij Meerinzicht, zodat de EHZM-organisaties eenduidig ondersteund kunnen worden. De Woo-coördinator werkt aan een nieuw, uniform werkproces voor de passieve openbaarmaking die van toepassing wordt op alle EHZM-organisaties. Het werkproces is aangevuld met praktische werkinstructies. Het werkproces en de werkinstructies dragen bij aan een snelle en zorgvuldige besluitvorming.

De oorspronkelijke verwachting was dat het aantal Woo-verzoeken jaarlijks zou toenemen en dat verzoeken omvangrijker en complexer zouden worden. Hoewel sinds 2023 het aantal verzoeken om openbaarmaking van documenten tot 2025 niet significant was toegenomen, was er over 2025 wel een aanzienlijke toename in complexiteit en omvang van de verzoeken op te merken. Uit de cijfers van 2025 is gebleken dat het aantal Woo-verzoeken de verwachting heeft overstegen. De verwachting voor 2026 is dan ook dat het aantal verzoeken binnen EHZM verder zal toenemen, met omvangrijkere en complexere verzoeken. In 2025 zijn de meeste verzoeken binnen EHZM binnen de gestelde termijn afgehandeld. Cijfers en inhoudelijke onderbouwing worden gepresenteerd in het Jaarverslag Woo 2025.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking

De actieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties uit eigen beweging informatie openbaar moeten maken. In de Woo worden 17 informatiecategorieën genoemd waarvoor deze actieve openbaarmakingsplicht geldt. Voor gemeenten gelden 11 van de 17 categorieën. De inwerkingtreding van de actieve openbaarmakingsplicht vindt gefaseerd plaats. Per 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht openbaar worden gemaakt. Op een later moment wordt bij koninklijk besluit bepaald wanneer de overige categorieën verplicht openbaar gemaakt moeten worden.

Aanvankelijk zou voor het publiceren van de informatie uit de informatiecategorieën het Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) worden gebruikt. In 2022 is deze centrale infrastructuur stopgezet, en is in 2023 een verwijzindex (de 'Woo-index') gelanceerd. De Woo-index is niet een centraal publicatieplatform, maar maakt het mogelijk dat informatie voor iedereen centraal doorzoekbaar is. De EHZM-organisaties (gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, en Meerinzicht) zijn aangesloten op de Woo-index. Ook zijn de eerste verwijzingen naar informatie uit de verplichte informatiecategorieën ingevuld.

Met betrekking tot de voorbereiding op de actieve openbaarmakingsplicht hebben de drie gemeenten en Meerinzicht zich gepositioneerd als 'slimme volger'. Voor de implementatie van de actieve openbaarmakingsplicht betekent dit dat de gemeenten en Meerinzicht ervoor zullen zorgen dat de informatie uit de relevante verplichte informatiecategorieën gepubliceerd kunnen worden, maar dat bovenop de rijksbijdrage geen extra investeringen worden gedaan om op de verplichtingen vooruit te lopen. In 2024 is gestart met het uitwerken en onderzoeken van mogelijke publicatieplatformen, met het doel om één publicatieplatform te gebruiken voor de EHZM-organisaties.

In 2025 is een start gemaakt met het programma voor de implementatie van de Woo. Ten behoeve van de actieve openbaarmaking is er een overzicht gemaakt van alle documenttypen welke volgen uit de processen en geïnventariseerd in welke tranche deze behoren. Zo wordt duidelijk in kaart gebracht welke informatie van welke processen wanneer actief openbaar moet worden gemaakt. Ook is er getoetst of volledig is voldaan aan de verplichting van de openbaarmaking van tranche 1. Hier wordt in 2026 verder invulling aan gegeven.

Informatiehuishouding

Informatiehuishouding

De informatiehuishoudingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties verplicht zijn om maatregelen te treffen zodat overheidsinformatie goed te vinden en toegankelijk is.

Voor de regie en sturing op informatiehuishouding binnen de EHZM-organisaties is de basis een informatievisie en informatiebeleid. De informatievisie was aan herijking toe, en is in 2024 hernieuwd vastgesteld (2024-2030).

Het verbeteren van de informatiehuishouding vraagt om een structurele aanpak. In het verleden zijn diverse projecten uitgevoerd die toezien op deelgebieden van het verbeteren van de informatiehuishouding. Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Woo, is in 2023 het meerjarenplan van de VNG (om invulling te geven aan 7 gestelde minimale eisen) omarmd. N.a.v. een recent uitgevoerd onderzoek is er hiervoor een advies en bijbehorend projectplan gemaakt en goedgekeurd. Het projectplan wordt in de periode juni 2024 tot en met mei 2027 uitgevoerd.

Het project werkt voornamelijk aan de basis voor de Wet open overheid: de informatiehuishouding op orde. De wet gaat ook over actieve en passieve openbaarmaking. Om alle projecten en activiteiten goed in samenhang op te pakken is het programma Implementatie Woo tot stand gekomen met 3 pijlers: de actieve openbaarmaking, de passieve openbaarmaking en de informatiehuishouding op orde. Het project 'de 7 minimale eisen' is daarmee onderdeel geworden van het programma.